

Міністерство освіти України
Київський національний економічний університет

ІСАЙ Оксана Василівна

УДК 657471

ОБЛІК І АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛІВ

(на прикладі молочної промисловості)

Спеціальність 08.06.04 - Бухгалтерський облік , аналіз та аудит

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

КИЇВ-1997

AB 39.218

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Київському національному економічному університеті Міністерства освіти України

Науковий керівник - доктор економічних наук , професор , зав. кафедри обліку та аудиту у сільському господарстві, Київського національного економічного університету
Линник Володимир Григорович

Офіційні опоненти- доктор економічних наук , професор кафедри обліку та аудиту у промисловості, Київського національного економічного університету
Сопко Василь Васильович
кандидат економічних наук , директор аудиторської фірми " Мульти-аудит"
Білоусова Ірина Анатолівна

Провідна установа - Тернопільська академія народного господарства , кафедра бухгалтерського обліку та аудиту в сільському господарстві

Захист дисертації відбудеться "30" січня 1998 року о 14³⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої Ради Д. 26. 006. 02 у Київському національному економічному університеті за адресою : 252057 , м.Київ , проспект Перемоги, 54/1 , ауд. 214

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Київського національного економічного університету за адресою 252057 , м. Київ, проспект Перемоги , 54/1.

Автореферат розісланий "25" жовтня 1997 року.

Вчений секретар спеціалізованої вченої Ради кандидат економічних наук , доцент

Поддерзьогін А.М

ЛННБ України ім.В.Стефаніка

00737680 (V)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження

Перехід економіки України до ринкових відносин потребує посилення економічних методів господарювання з метою забезпечення ефективності виробництва.

Підвищення ефективності виробництва пов'язано з впровадженням комплексу організаційних та технологічних заходів удосконалення системи управління та його важливіших функцій - планування, обліку, контролю, аналізу, регулювання. В цих умовах потребують суттєвого поліпшення організаційно - методологічні аспекти і функцій управління, і в цілому їх механізму.

Багато зроблено в напрямку організації і методології інформаційного забезпечення управління, ядром якого виступає бухгалтерський облік.

У створення та розвиток методології бухгалтерського обліку і аналізу значний вклад внесли вітчизняні та зарубіжні вчені і практики А. Ф. Аксьоненко, М. І. Баканов, Я. М. Барнгольд, П.С.Безруких, Л.С.Башук, Ю.В.Василенко, З.В.Гуцайлок, А.Ш.Маргуліс, Г.М.Мельничук, Л.П.Мусієнко, В.І.Самборський, В.В.Сопко, Г.В.Черевко, А.П.Чечета, М.Г.Чумаченко, А.Д.Шеремст та інші.

Проте, окремі положення з обліку та аналізу ефективності використання матеріалів потребують більш поглибленого вивчення і розробки. В економічній літературі немає єдиної точки зору на матеріалоємність продукції як на економічну категорію і на економічний показник.

Показникам витрат матеріальних, трудових і фінансових ресурсів належить провідне місце в загальній системі економічних показників, бо вони характеризують всі сторони виробничої і господарської діяльності підприємства. Ці показники використовуються в управлінні з метою визначення результатів роботи підприємства і його виробничих підрозділів.

Недостатньо відпрацьований взаємозв'язок методів обліку витрат на виробництво і методів калькулювання собівартості молочної продукції. Особливо це стосується методів повних і неповних витрат, системи нормативного методу.

Дослідження цих важливих економічних проблем здійснено на матеріалах найбільш матеріалоємної галузі - молочної промисловості, продукція якої займає важливе місце в споживанні населення України як за обсягами, так і за споживними якостями.

Особливістю молочного виробництва є комплексна переробка сировини, яка сприяє добуванню головних складових компонентів сировини. Від вмісту цих компонентів і якості початкової сировини залежать обсяг виходу готової продукції та рівень її собівартості. Це зумовлює необхідність ведення обліку сировини не тільки за масою, а й за складом різних компонентів, а також нормування витрат сировини на одиницю продукції з урахуванням її якості.

Вивчення діючої практики обліку та аналізу матеріальних ресурсів на підприємствах молочної промисловості показало, що вона не відповідає сучасним потребам управління. Хоч ці питання мають важливе значення у підвищенні ефективності використання матеріальних ресурсів та підвищенні ефективності виробництва молочної промисловості, вони до цього часу залишаються недостатньо розробленими і обґрунтованими, зокрема з точки зору оперативності інформації.

У зв'язку з цим виникає необхідність системної розробки заходів з перебудови бухгалтерського обліку матеріалів та прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів.

Методична невідпрацьованість ряду питань обліку та аналізу використання матеріальних ресурсів, практичне значення їх удосконалення, необхідність застосування міжнародних стандартів обліку стали мотивацією для вибору теми дисертаційної роботи, вплинули на мету і завдання дослідження.

Предмет і об'єкт дослідження

Предметом дослідження є комплекс теоретичних та практичних питань бухгалтерського обліку і економічного аналізу використання матеріалів на підприємствах молочної промисловості.

Об'єктом дослідження є організація і методологія обліку та економічного аналізу на підприємствах молочної промисловості.

З метою дослідження питань сучасного стану обліку та аналізу використання матеріалів, а також розробки пропозицій

щодо їх удосконалення, вивчено матеріали бухгалтерського, статистичного і оперативного обліку Київських міських молочних заводів № 1, 2, 3.

Мета і завдання дослідження

Основною метою дослідження є розробка методологічних, методичних та організаційних аспектів удосконалення обліку матеріалів та економічного аналізу їх використання на підприємствах молочної промисловості.

Для досягнення мети вирішувалися такі завдання:

- уточнення концепції формування об'єктів обліку та аналізу матеріальних ресурсів на виробництво молочної продукції;
- визначення системи показників використання матеріалів в молочної промисловості України;
- обґрунтування теоретичних питань удосконалення методології бухгалтерського обліку матеріалів та поліпшення інформаційного забезпечення системи управління;
- створення більш раціональної методики нормативного методу обліку матеріальних витрат на виробництво молочної продукції;
- удосконалення методики аналізу використання матеріалів на виробництво молочної продукції.

Методологія і методика дослідження

Теоретичною та методологічною основою дослідження є положення діалектики та сучасні теорії ринкової економіки. В роботі використано Закони та постанови Верховної Ради і Кабінету Міністрів, нормативні документи Міністерства фінансів, інші нормативні акти з питань економіки і управління промисловим виробництвом.

У процесі роботи над дисертацією було вивчено вітчизняну та зарубіжну економічну літературу, матеріали науково-практичних конференцій та семінарів, спеціальні розробки по темі дослідження на підприємствах молочної промисловості. Джерелами інформації була також звітність підприємств молочної промисловості за останні три роки, облікові дані про рух матеріалів, матеріали статистичних обстежень і спостережень.

При вирішенні поставлених завдань застосовувались загальні прийоми наукового мислення, методи економічного та економіко-статистичного аналізу, необхідні розрахунки, математичні методи.

Наукова новизна дослідження

Наукова новизна дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичному вирішенні проблемних питань організації та методиці обліку і аналізу використання матеріалів на підприємствах молочної промисловості України, а саме:

- уточненні місця матеріальних витрат в загальній системі обліку затрат на виробництво;
- обґрунтуванні методів вартісної оцінки сировини та матеріалів;
- розроблені системи обліку та контролю за якістю сировини, що надходить на підприємство з урахуванням галузевих особливостей;
- обґрунтуванні більш доцільного групування витрат матеріалів по економічним елементам та необхідності їх класифікації у відповідності з специфікою молочного виробництва;
- визначенні основних принципів побудови обліку та здійснення аналізу матеріальних витрат в молочній промисловості;
- розробці рекомендацій по удосконаленню первинного обліку молочної сировини і контролю за її ефективним використанням;
- розробленні методики аналізу використання матеріалів у виробництві.

Практичне значення

Практична значимість дисертаційної роботи полягає у викладенні висновків та пропозицій щодо удосконалення методики бухгалтерського обліку і економічного аналізу матеріальних витрат підприємств молочної промисловості.

Впровадження в практику роботи підприємств молочної промисловості та інших галузей розроблених методик та рекомендацій дасть можливість посилити контроль за використанням матеріалів у виробництві, встановлювати конкретні причини та фактори, які впливають на відхилення фактичних витрат від критеріальних, з урахуванням стану техніки, технології, організації

виробництва , підвищити оперативність та достовірність обліку , економічного аналізу та використати резерви ефективності виробництва .

Використання на практиці розроблених у дисертації методик оцінки , обліку та аналізу використання матеріалів підприємствами молочної та інших галузей промисловості дозволить оперативно впливати на процес управління ефективністю виробництва.

Розроблені висновки та пропозиції по удосконаленню методики обліку і аналізу використання матеріалів підприємств молочної промисловості знайдуть застосування в учбовому процесі .

Апробація результатів дисертації

Основні результати досліджень були висвітлені у розроблених автором пропозиціях щодо удосконалення бухгалтерського обліку матеріальних ресурсів та аналізу їх використання у виробництві молочної продукції бухгалтерським і економічним службам Київських міських молочних заводів №№ 1, 2, 3 і прийняті для впровадження .

Крім того , результати досліджень було викладено у доповіді на науково-технічній конференції університету , а також відображені у виступах автора на сторінках журналу “ Придніпровський науковий вісник “ та в збірнику наукових праць молодих вчених та аспірантів “ Економіка та підприємництво “ . За результатами дослідження опубліковано чотири наукових статті загальним обсягом 0,61 др.арк.

Структура і обсяг роботи

Дисертація складається із вступу , трьох розділів , висновків , списку використаної літератури і чотирьох додатків . Загальний обсяг роботи - 186 стор. друкованого тексту , включаючи дванадцять рисунків , п'ятнадцять таблиць . Список використаної літератури налічує 139 найменувань .

У вступі обґрунтовано актуальність теми , визначено предмет, об'єкти , мету , завдання , методику дослідження , наукову новизну та практичне значення .

У першому розділі “ Формування інформації про матеріальні витрати на підприємствах молочної промисловості “ розглянуто матеріалосміність продукції як економічну категорію , матеріальні витрати як важливий об'єкт бухгалтерського обліку і економічного

аналізу ; розкрито особливості бухгалтерського обліку матеріальних ресурсів на підприємствах молочної промисловості ; визначено критерії формування системи показників для аналізу ефективного використання матеріальних ресурсів на виробництво .

У другому розділі " Організація бухгалтерського обліку матеріальних ресурсів і шляхи його удосконалення " досліджувалися організаційно - методологічні спрямування удосконалення обліку в молочної промисловості , поліпшення інформаційного забезпечення системи управління .

Третій розділ " Економічний аналіз в управлінні використанням матеріальних ресурсів у виробництві молочної продукції " висвітлює місце економічного аналізу в системі управління , визначає його завдання та розкриває методику аналізу використання матеріалів . Значну увагу приділено системі показників, визначенню факторів , що впливають на відхилення витрат матеріалів від нормативів .

Висновки містять обґрунтований виклад науково-практичних пропозицій і рекомендацій , які є результатом виконаного автором дослідження .

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ

У дисертації на основі проведеного дослідження поставлені та вирішені такі проблемні питання.

Формування інформації про матеріальні витрати на підприємствах молочної промисловості

Важливим питанням теоретичного дослідження собівартості товарної продукції в галузях народного господарства є матеріальні витрати , які займають велику частку в собівартості продукції та є одним з елементів господарського розрахунку діяльності підприємства .

Матеріальні витрати становлять значну частину валового суспільного продукту . У 1994 р. в загальних витратах на виробництво вони дорівнювали в промисловості в цілому 79 % , в харчовій промисловості - 83, 2 % , на Київських міських молочних заводах в 1996 р. - 73-84 % (табл.1).

Таблиця 1

**Структура витрат на виробництво продукції
Київських міських молочних заводів ***

	Київський міський молочний завод № 1		Київський міський молочний завод № 2		Київський міський молочний завод № 3	
	1995	1996	1995	1996	1995	1996
Сировина	53,1	43,4	55,5	51,4	53,2	52,3
Основні матеріали	0,1	0,1	0,6	3,5	0,3	4,7
Тара і тарні матеріали	3,3	4,7	4,9	1,3	13,6	8,0
Паливо та енергія	9,2	14,3	7,2	14,0	15,6	16,5
Інші матеріали	11,3	10,6	8,9	9,7	1,1	2,8
Всього матеріаль- них витрат	77,0	73,1	77,1	79,9	83,8	84,3
Витрати на оплату праці	6,7	2,4	2,2	2,7	2,9	3,7
Відрахування на соціальне страхування	3,5	1,2	1,3	1,2	0,9	1,2
Амортизація основних фондів	1,4	4,5	4,9	4,5	3,7	2,5
Інші витрати	11,4	18,8	14,5	11,7	8,7	8,3
Всього витрат	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Розраховано по даним річної звітності Київських міських молочних заводів за 1995-1996 рр.

Матеріалоемність продукції - це економічна категорія , яка є допоміжним резервом у підвищенні ефективності виробництва. Економія матеріальних ресурсів є одним з головних факторів та напрямів інтенсифікації виробництва продукції. Кількісна форма суспільно - виробничих відносин , які відображають матеріалоемність продукції , визначаються системою показників , яка в ринкових умовах потребує більшої деталізації .

У процесі дослідження доведено необхідність більш повної деталізації витрат в розрізі економічних елементів. У зв'язку з цим запропоновано матеріальні витрати поділити на 4-5 елементів , що дасть змогу посилити контрольні функції обліку та його аналітичність.

У дисертації на підставі дослідження економічної категорії матеріалів як об'єкта обліку і економічного аналізу визначено критерії та показники обліку і аналізу матеріальних ресурсів на підприємствах молочної промисловості , які впливають з особливостей технологічного процесу виробництва продукції.

Визначено напрями удосконалення організації обліку матеріалів , взаємозв'язки складського обліку з бухгалтерським , методику обліку. Розроблено класифікацію матеріальних ресурсів і схему організації обліку матеріальних ресурсів. Визначено головні напрями вдосконалення первинних документів з обліку матеріалів і створення облікової інформації. Стосовно сучасних вимог , зокрема податкової системи , викладено завдання матеріального обліку та поточного контролю за дотриманням норм витрат сировинних та інших матеріальних ресурсів .

Залежно від структури молочного підприємства і технологічного процесу виробництва продукції визначено методологію формування показників підвищення ефективності використання молочної сировини .

Організація бухгалтерського обліку матеріалів на підприємствах молочної промисловості та шляхи його вдосконалення

Облік матеріальних ресурсів належить до трудомістких ділянок обліку. Важливість її визначається тим , що сировина і матеріали становлять значну частку всіх оборотних коштів виробничих підприємств.

Особливості сировини і матеріалів, які використовуються в молочній промисловості, зумовлюють необхідність обліку їх не тільки за фактичною кількістю, а й за фізичною якістю: базовою жирністю, цукристістю, вологістю, іншими характеристиками, встановленими ГОСТами та іншими нормативними документами.

Для раціональної організації обліку матеріалів на підприємствах молочної промисловості в дисертації визначено:

- раціональну організацію складського господарства відповідно до особливостей забезпечення специфічним устаткуванням;

- класифікацію матеріалів за економічним призначенням, виходячи з функціональної ролі у виробничому процесі та технологічних властивостей; номенклатуру матеріалів, одиниць їх вимірювання; первинні документи з обліку матеріалів; способи для машинної обробки облікової інформації та встановлення шифрів і кодів; розробка номенклатурних цінників; оцінки матеріалів.

У міжнародній практиці застосовують такі методи оцінки матеріальних ресурсів: за середньою собівартістю; за собівартістю кожної одиниці закуплених ресурсів; за собівартістю першої за часом закупівлі (ФІФО); за собівартістю останньої за часом закупівлі (ЛІФО); специфічне визначення - наступний вхід, перший вихід (НІФО); остання купівельна ціна. Застосування наведених методів оцінки матеріалів дає різні величини, які необхідно включити в витрати на виробництво, що є однією з причин викривлення собівартості продукції, кінцевих результатів. Це дає підстави для пошуку та обґрунтування найбільш прийнятних із них для застосування в молочній промисловості.

В умовах ринкової економіки та кон'юнктури, що часто змінюється, важливою умовою ведення обліку матеріальних ресурсів є відображення їх на окремому калькуляційному рахунку 15 "Заготівля і придбання матеріальних цінностей".

Матеріали оприбутковуються за їхньою фактичною собівартістю. Списання матеріалів на виробництво слід проводити за середньозваженими або обліковими цінами з відображенням на рахунках транспортно-заготівельних витрат, розміри яких визначаються та списуються на відповідні рахунки витрат пропорційно до вартості матеріалів.

Визначено порядок і методи побудови обліку матеріалів на складах та в підрозділах, який є невід'ємною частиною бухгалтерського обліку матеріалів; застосування в обліку матеріалів сучасної обчислювальної техніки, які передбачають рух залишків матеріалів, що призначені для оперативного управління.

Розроблено структурну схему обліку матеріалів в АСОД, яка передбачає узгодження складського і бухгалтерського обліку за обліковими цінами і здійснюється обчислювальною технікою; схему організації обліку матеріалів на підприємстві, що передбачає довідково - нормативну документацію, визначення первинних носіїв та способів обробки облікової інформації. Документально юридично обґрунтовано обліково - економічну інформацію, яка забезпечує достовірність обліку, синтетичне та аналітичне групування операцій з обліку матеріалів за центрами відповідальності, рівнем прийняття управлінських рішень.

Визначено особливості організації обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів, які відрізняються тим, що вони в процесі виробництва є засобами виробництва; варіанти обліку обміну, видачі та використання малоцінних предметів, спеціального одягу та інших предметів; ведення оперативно-бухгалтерського обліку малоцінних предметів в експлуатації, використання в обліку обчислювальної техніки.

На основі вивчення нормативних документів, дослідження економічної літератури з обліку матеріалів, обстеження стану обліку сировини і матеріалів на підприємствах молочної промисловості України визначено напрями удосконалення організації обліку матеріалів.

Визначено зміст формування інформації про надходження молочної сировини від постачальників, приймання її підрозділами підприємства, матеріально-відповідальними працівниками та оформлення спеціалізованими первинними обліковими документами; оформлення руху молочної сировини в підрозділах молочного підприємства і стадіях технологічного процесу.

Розроблено схему документального оформлення обліку надходження і використання молочної сировини у виробничих підрозділах (рис.1), зведену відомість надходження і витрачання молока на виробництво продукції.

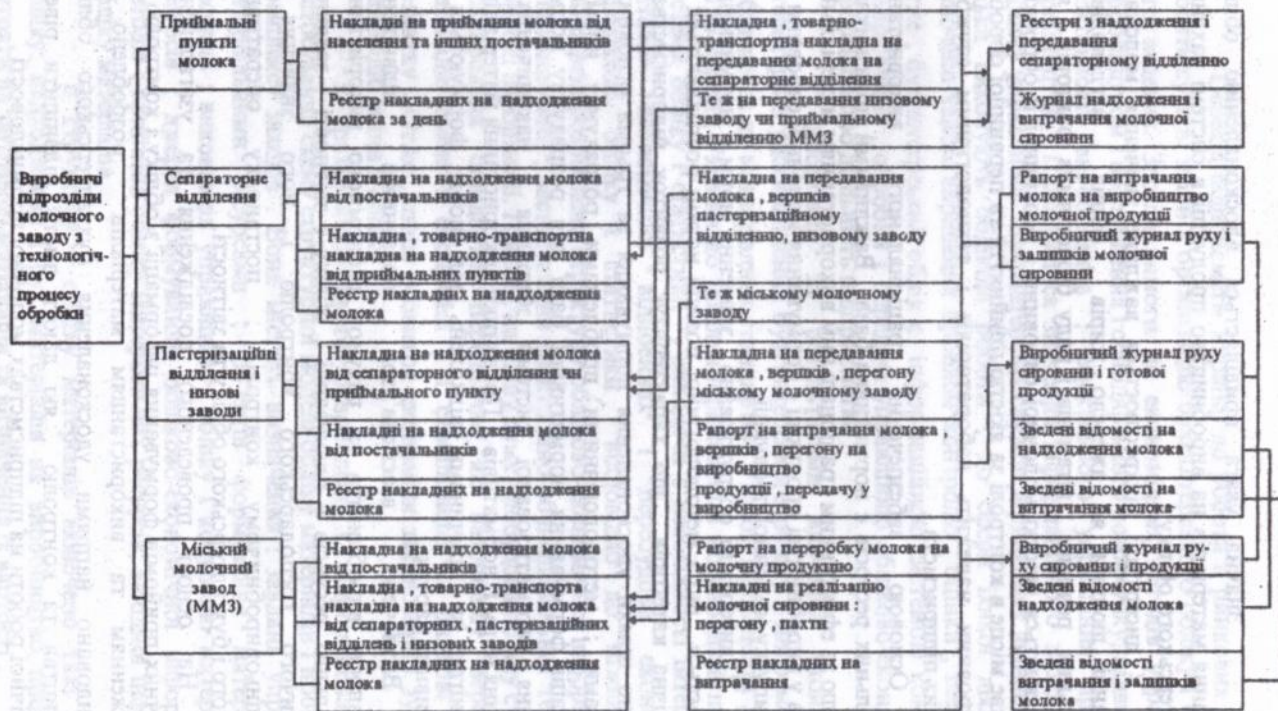

Рис.1 Схема документального оформлення обліку надходження і витрачання молочної сировини у виробничих підрозділах

Значна увага приділяється вдосконаленню обліку витрачання матеріалів на виробництво продукції в системі рахунків бухгалтерського обліку.

У дисертації підкреслюється важливе значення молока в харчуванні людини як джерело жирів, білків, вуглеводів, мінеральних речовин, вітамінів і ряду біологічних факторів, які обумовлюються якістю молочної сировини і первинної її обробки. Особливе місце в контролі за якістю прийняття та первинної обробки цієї сировини належить лабораторіям і технологічним службам молочних підприємств.

Основою забезпечення раціонального використання матеріальних ресурсів є нормативна база. Важливими показниками контролю за ефективним і раціональним використанням матеріальних ресурсів у виробництві продукції є нормування молочної сировини на обсяг випуску молочної продукції.

У дисертації обґрунтовано значення норм і нормативів. Зазначається, що з методологічної позиції норми розглядаються як економічна категорія, що характеризує розвиток підприємства. Наведено шляхи удосконалення нормування за трьома основними напрямками: методологічними проблемами розрахунку норм; організації формування нормативної бази для розрахунку норм; створення автоматизованої системи збирання, накопичення і оновлення норм і нормативів. Показники використання матеріалів у виробництві за причинами відхилень від норм формуються в нормативних картах.

Визначено взаємозв'язок показників підвищення ефективності виробництва за рахунок економного використання матеріальних ресурсів у плануванні, обліку і звітності; завдання виробничого господарського контролю і його значення у внутрішньовиробничому контролі; постановку оперативно-технічного і бухгалтерського обліку та звітності.

На основі проведеного дослідження та узагальнення практичних прийомів формування інформації з обліку і контролю за надходженням та використанням матеріалів розроблено та рекомендовано напрями удосконалення бухгалтерського обліку виробництва та контролю, які дають змогу підвищити рівень економічної роботи на підприємствах молочної промисловості.

Перехід підприємств України до роботи в ринкових умовах вносить суттєві зміни в організацію бухгалтерського обліку і методів його ведення. Зросли вимоги до економічних методів управління виробництвом : поглиблення господарського розрахунку; підвищення ефективності виробництва ; ефективного управління процесом виробництва . Підвищилося значення інформаційного забезпечення процесу управління . Бухгалтерські служби в ринкових відносинах не тільки виконують облікові роботи , до сфери їхньої діяльності включено також вирішення проблем контролю , оцінки , перевірки. Отже , бухгалтерський облік є інформаційною системою контролю, вимірювання , обробки і передачі управлінню обліково-економічної інформації про діяльність підприємства .

У дисертації за результатами вивчення економічної літератури з удосконалення бухгалтерського обліку і його методів , наближення до міжнародних стандартів , Указом Президента України "Про перехід України до загальноприйнятої в міжнародній практиці системи обліку і статистики " , виходячи з необхідності інтеграції в світових економічних відносинах і перебудови економічної інформації, обліку і статистики , відповідно до міжнародних стандартів розроблено структуру обліково-економічної інформації та її призначення ; застосування електронно-обчислювальної техніки в обробці інформації. Проте , на нашу думку, побудова обліку стосовно міжнародних стандартів передбачає , як важливішу передумову відповідні зміни в економіці , її стабілізацію та ринкові основи розвитку . Отже , лише розвиток економіки закономірно зумовлює відповідні зміни в обліку .

З урахуванням цього розроблено і запропоновано для застосування схему структурної моделі обліку матеріалів і проведення комплексу заходів . Вона містить визначення : завдань управління матеріальними ресурсами ; об'єктів формування матеріальних ресурсів ; виконавців управління , обліку і контролю матеріальних ресурсів ; джерел формування обліково-економічної інформації ; методів і прийомів обліку матеріальних ресурсів; вихідної інформації обліку матеріалів.

В структуру з обліку матеріалів включено такі розділи обліку: надходження і рух матеріалів на виробництво продукції ; витрати на заготівлю матеріалів та визначення їх вартості .

Ефективність побудови та використання в обліку матеріалів стандартів визначається тим, наскільки раціонально використовується нормативно-довідкова інформація при механізації первинних даних для підвищення їх інформаційної ємності, що забезпечує різке скорочення трудомісткості складання бухгалтерських регістрів і полегшує обробку економічної інформації.

Розроблено напрями удосконалення стандартів в умовах АСУП і АСОД: комп'ютеризація обліку на робочому місці бухгалтера (АРМБ); застосування інтегрованої системи програмного комплексу (БЕСТ), які забезпечують повну автоматизацію обліку.

Важливим важелем удосконалення ефективного використання матеріальних ресурсів та їх обліку є контроль, що як невід'ємна функція управління здійснюється відповідними підрозділами управління.

У дисертації визначено види і об'єкти контролю. Розроблено організаційну модель поточного бухгалтерського контролю матеріальних ресурсів.

Економічний аналіз в управлінні використанням матеріальних ресурсів у виробництві молочної продукції

Важливе місце в удосконаленні економічної системи управління та підвищення рівня економічної роботи посідає економічний аналіз, який сприяє підвищенню оперативності управління і прийняттю оптимальних управлінських рішень.

У дисертації визначено: основні функції управління, їх взаємозв'язок між собою та з керованою підсистемою; методика економічного аналізу використання матеріальних ресурсів та завдання економічного аналізу.

На основі вивчення економічної літератури, оцінки переліку завдань та їх застосування на підприємствах молочної промисловості визначено оптимальний перелік завдань економічного аналізу, а саме:

1.Перевірка обґрунтованості та оптимальності критеріальних значень показників.

2.Оцінка ступеня виконання критеріальних значень показників.

3.Встановлення та вимір впливу окремих факторів на зміну критеріальних значень показників.

4. Встановлення причин, які зумовили і вплив окремих факторів, що впливають на зміну критеріальних значень показників.

5. Встановлення резервів виробництва.

6. Розробка заходів для мобілізації виявлених резервів виробництва.

7. Контроль за ходом виконання розроблених заходів.

Наведений вище перелік завдань пропонується прийняти як послідовність здійснення економічного аналізу - його "технологію".

Ефективність роботи з виявлення та використання економії матеріальних ресурсів значною мірою залежить від того, наскільки повно визначено об'єкти та показники аналізу, які відображають сутність і специфіку досліджуваного процесу.

У дисертації досліджені об'єкти та показники економічного аналізу матеріальних ресурсів, що дало змогу визначити найбільш раціональні показники, за допомогою яких можна об'єктивно оцінити ефективність використання матеріалів.

Обґрунтовано необхідність аналізу матеріалоємності продукції - витрат матеріалів на 1 грн. товарної продукції та матеріаловіддачі - виробництва продукції на 1 грн. витрат матеріалів. Ці показники особливо необхідні для оперативного контролю за раціональним використанням матеріалів та формуванням прибутку підприємства, порівняння їх з аналогічними іншими підприємств молочної промисловості.

Запропонована методика аналізу використання молочної сировини сприяє більш дійовому визначенню відхилень від нормативів та прийняттю необхідних превентивних заходів по економічному використанню виробничих запасів.

На основі узагальнюючого показника матеріальних витрат на 1 грн. товарної продукції визначено показники економічного аналізу для підприємств молочної промисловості, динаміку витрат у порівнянні з попереднім періодом та іншими підприємствами промисловості; виявлено відхилення.

На прикладі даних ВАТ Київський міський молочний завод № 3 зроблено аналіз резервів зниження матеріальних витрат і підвищення ефективності виробництва та фактори, які впливають на їх розмір.

Розроблено напрями удосконалення обліку і аналізу використання матеріальних ресурсів на прикладі підприємств

молочної промисловості. Вони дають змогу підвищити оперативність і ефективність управління виробництвом з використання матеріальних ресурсів, виявлення і використання резервів виробництва.

ВИСНОВКИ

1. Обґрунтовано необхідність поділу матеріальних витрат на 4-5 економічних елементів, що посилить контрольні функції обліку та підвищить його аналітичність.

2. Уточнено документооборот і дано рекомендації по удосконаленню первинного обліку надходження молока від постачальників.

3. Запропоновано рекомендації з удосконалення обліку наявності і використання матеріальних ресурсів у молочної промисловості.

4. Обґрунтовано необхідність обліку не тільки фізичної кількості наявності та руху молочної сировини, а й широкого використання балансу жирододаниць.

5. Визначено напрями удосконалення організації обліку матеріалів, взаємозв'язки складського і бухгалтерського обліку.

6. Обґрунтовано і визначено напрями удосконалення бухгалтерського обліку матеріальних ресурсів, які забезпечують управління підприємством необхідною обліково-економічною інформацією щодо раціонального використання молочної сировини.

7. Запропоновано новий підхід до методики аналізу використання матеріальних ресурсів, опосередкований через завдання економічного аналізу.

8. Запропоновано ввести категорію "технологія економічного аналізу" з метою її регламентування та обов'язковості введення.

Список опублікованих праць

1. Облік матеріальних цінностей в умовах інфляції // Економіка та підприємництво: Збірник наукових праць молодих вчених та аспірантів. Вип. 1-К.: КНЕУ, 1997. - с. 182-186. - 0,2 друк. арк.

2. Проблеми обліку транспортно-заготівельних витрат // Придніпровський науковий вісник. - 1997. - №10(21). - с. 40-43.0, 1 друк. арк.

3. До питання обліку заготівельної собівартості матеріальних ресурсів // Придніпровський науковий вісник .-1997.-№ 41(52).с.12-16.- 0,3 друк.арк.

4. К вопросу совершенствования учетной информации о затратах и отражения на счетах бухгалтерского учета // Тези доповідей ХУІ Звітної науково - технічної конференції університету . К.:Київський міжнародний університет цивільної авіації.- 0,01 друк.арк.

Анотация

Исай О.В. Облік і аналіз використання матеріалів (на прикладі молочної промисловості) .- Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.06.04 - " Бухгалтерський облік , аналіз та аудит " .- Київський національний економічний університет, Київ, 1997.

У дисертації досліджено методологію обліку та економічного аналізу ефективності використання матеріалів на підприємствах молочної промисловості України.

Запропоновано критерії відбору показників ефективного використання матеріалів на виробництво продукції. Визначено галузеві особливості обліку матеріалів і раціонального їх використання , методи обліку і формування обліково-економічної інформації на підприємствах молочної промисловості . Викладено методіку економічного аналізу матеріальних витрат на виробництво продукції та резервів підвищення ефективності виробництва в результаті раціонального використання матеріалів.

Ключові слова : облік , аналіз , контроль , ефективність , собівартість , норми , нормативний метод , рентабельність.

Анотация

Исай О.В. Учет и анализ использования материалов (на примере молочной промышленности) .-Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.06.04- " Бухгалтерский учет, анализ и аудит " . - Киевский национальный экономический университет, Киев, 1997.

В диссертации исследована методология учета экономического анализа эффективности использования материалов на предприятиях молочной промышленности Украины.

Предложены критерии отбора показателей эффективного использования материалов на производство продукции. Определены отраслевые особенности учета материалов и рационального их использования, методы учета и формирования учетно-экономической информации на предприятиях молочной промышленности. Изложена методика экономического анализа материальных затрат на производство продукции и резервов повышения эффективности производства в результате рационального использования материалов.

Ключевые слова : учет, анализ, контроль, эффективность, себестоимость, нормы, нормативный метод, рентабельность.

Isay Oxana Vasylivna. Accounting and analysis of the materials use (on the example of the dairy industry). - Manuscript.

Dissertation for scientific degree searching of economic sciences' candidate on speciality " 08.06.04" - " accounting, analyses and audit " - Kyiv National Economy University, Kyiv, 1997

In the thesis the methodology of accounting and the economic analysis of the materials use efficiency at enterprises of the dairy industry of Ukraine were researched. The selection criterions of indexes of use efficiency of the materials to the output of the production were suggested. The branch peculiarities of accounting of materials and their rational use, the methods of accounting and forming of accounting- economic information at the dairy industry enterprises were defined. The methods of the economic analysis of material costs on the output of production and the reserves of increase of the output efficiency in consequence of materials rational use were stated.

Key words : accounting, analysis, control, efficiency, cost, norm, normative method, profitability.

В дисертації досліджено методологію уряду економічного аналізу ефективності використання матеріалів на підприємствах молочної промисловості України.

Предложено критерии отбора показателей эффективного использования материалов на производстве продукции. Определены отраслевые особенности учета материалов и рационального их использования, методы учета и формирования учетно-экономической информации на предприятиях молочно-й промышленности. Изложена методика экономического анализа материальных затрат на производство продукции в резервах повышения эффективности производства в результате рационального использования материалов.

Ключевые слова: учет, анализ, контроль, эффективность, экономия, нормативный метод, рентабельность.

Isay Olena Vasylyvna. Accounting and analysis of the materials use (on the example of the dairy industry). - Manuscript

Dissertation for scientific degree searching of economic sciences candidate on speciality "03.06.04" - "accounting, analysis and audit" - Kyiv National Economy University, Kyiv, 1997

In the thesis the methodology of accounting and the economic analysis of the materials use efficiency at enterprises of the dairy industry of Ukraine were research. The selection criterions of indexes of use efficiency of the materials to the output of the production were suggested. The branch peculiarities of accounting of materials and their rational use, the methods of accounting and forming of accounting-economic informatin at the dairy industry enterprises were defined. The methods of the economic analysis of material costs on the output of production and the reserves of increase of the output efficiency in consequence of materials rational use were stated.

Key words: accounting, analysis, control, efficiency, economy, normative method, profitability.

Підлис. до др 5.12.97. Умовн. друк. арк. 1,25.
Формат 60x84¹/₁₆. Тираж 100. З'ям. 2562.

ПВКП "Укртиппроект", 252057,
м. Київ-57, вул. Е. Потье, 12.

431751

AB 39.218

AB 39.218